

Regionalt idrettsdemokrati

Hvem deltar og hva påvirker interesse for deltakelse på idrettskretsting?

Anne Tjønnal¹, Martine Limstrand¹ og Siv Stavang Aune²

¹ RESPONSE – Research Group for Sport and Society, Fakultet for samfunnsvitenskap, Nord universitet; ² Høgskulen på Vestlandet
Author contact <anne.tjonndal@nord.no>

Abstract

Regional sports democracy: Who participates and what factors impact interest in regional decision-making arenas for sports policy?

In 2022, The Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports (NIF) proposed changes in the composition of delegates at the National Assembly. The aim was to strengthen representative democracy in Norwegian sport. One of the accepted proposals was to adjust the number of delegates from regional confederations, to allow for better equity between large and small regions. The purpose of this study was to examine who participates and what factors impact interest in regional decision-making arenas for sports policy. Empirically, we focus on one of the 11 regional confederations of NIF: Nordland idrettskrets. The study is based on a survey of local sports clubs and quantitative content analysis of protocols from the Nordland sports regional assembly between 2016 and 2022. Using descriptive statistics and regression analysis our findings show that only 8.1 percent of sports clubs belonging to Nordland idrettskrets participated in the regional assembly during 2016-2022. Large sports clubs participate the most, while smaller sports clubs are under-represented at the regional assembly. Three factors impact the respondents' interest in participating: (1) size of the sports club, (2) interest in sports policy and (3) being a leader of a sports club. Being a member of large sports club impacts interest in participation positively. This also applies to interest in sports policy. However, being a leader of a sports club impacts interest in participation negatively. This is connected to findings suggesting that local sports clubs prioritize daily activities over institutional bonds, collaborations and engagement in regional sports policy.

Keywords:: sports democracy, regional sports policy, sports leadership, democracy in Norwegian sports, sport governance, volunteering, volunteer organisations

Innledning

Våren 2022 sendte Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) forslag med fire modeller for endring av representasjon på Idrettstinget, på høringsrunde (NIF, 2023a). De foreslåtte modellene for ny tingsammensetning ville endret maktbalansen mellom de to hierarkiske strukturene i NIF: idrettskretsene og særforbundene.¹ Konklusjonen etter høringsfristen var at det ikke finnes et flertall for å endre tingsammensetningen til noen av de foreslåtte alternative modellene. Basert på høringsrunden ble det likevel foreslått noen mindre endringer i tingsammensetningen, og disse ble vedtatt på Idrettstinget våren 2023. Vedtakene innebærer en økning av særforbundenes representantantall fra 75 til 105, mens idrettskretsene blir stående på 75 representanter på Idrettstinget (NIF, 2023a). Det ble også vedtatt en endring av representantallet idrettskretsene seg imellom, slik at det blir mindre forskjeller mellom de største og de minste idrettskretsene (NIF, 2023b). Endringene er et grep for å underbygge representativt demokrati i norsk idrett gjennom å sikre at Idrettstinget består av flere representanter med verv i lokalidrett, og at sammensetningen har god geografisk spredning (NIF, 2022; 2023b).

Det norske idrettsdemokratiet har tidligere blitt kritisert for å være et svakt representativt demokrati (Enjolras & Waldahl, 2009:125). Kritikken går ut på at selv om styringssystemene i norsk idrett formelt er demokratiske, så har medlemmene liten reell innflytelse på beslutningene. På den måten opplever det enkelte medlem maktesløshet angående det som foregår på toppledelsen i organisasjonen (Enjolras & Wahldal, 2009:111). I norsk idrett skal medlemsvalgte styrer ivareta mangfoldet av medlemmenes interesser (Sam & Ronglan, 2018). Derfor er spørsmål om hvilket organisasjonsledd de lokale idrettslagene mener ivaretar deres interesser på best mulig måte sentralt, og i forlengelsen av det, *hvem* som engasjerer seg idrettspolitisk på ulike nivå og ledd av organisasjonen.

Idrettslagenes hovedfokus er ofte lokalt orientert med fokus på å skape aktivitet i nærmiljøet (Skille et al. 2021; Skille & Säfvenbom, 2011; Skille, 2015). Det er derfor rimelig å anta at norske idrettslagsmedlemmer flest er mer interesserte i å engasjere seg i idrettspolitiske saker lokalt og regionalt gjennom idrettskretsene og særkretsene, heller enn i nasjonale saker via særforbund og andre utvalg. For å oppnå den intenderte effekten av rege-

1 NIF er Norges største folkebevegelse, med rundt 1,9 millioner medlemskap fordelt på ca. 9500 idrettslag (Norges idrettsforbund, u.å.). NIF er organisert i to hierarkiske strukturer: idrettskretser og særforbund, som har overordnet ansvar for sine underliggende ledd. Totalt inngår 55 særforbund og 11 idrettskretser i NIF.

lendingen i tings sammensetningen (NIF, 2023a) vil en forutsetning altså være at det er stort engasjement i idrettspolitik regionalt.

Med dette som utgangspunkt er formålet med denne artikkelen å belyse idrettspolitisk engasjement på regionalt nivå. Vi gjør dette gjennom en casestudie av deltakelse på Nordland idrettskretsting hvor vi utforsker følgende forskningsspørsmål: *Hvem deltar og hva påvirker interessen for deltakelse på idrettskretsting?* Forskningsspørsmålet konkretiseres i seks hypoteser om deltakelse på, og interesse for, idrettskretstinget (tabell 1).

Tabell 1 Hypoteser og bakgrunn

	Hypotese	Bakgrunn
H1	Kvinner deltar mindre enn menn på idrettskretstinget.	Tidligere forskning viser at kvinner er underrepresentert i idrettspolitiske lederroller (Hovden, 2012; Sogn 2023).
H2	Ungdom er mindre interessert enn voksne i å delta på idrettskretstinget.	Barn og ungdom utgjør den største gruppen av aktive medlemmer i NIF, men er underrepresentert i idrettspolitiske prosesser (Skille & Säfvenbom, 2011).
H3	Det er en positiv sammenheng mellom å ha tillitsverv i idretten og å være interessert i å delta på idrettskretstinget.	Tillitsvalgte i idrettslag kan antas å være mer engasjert i idrettspolitik, og idrettskretstinget er en arena for å fremme regionale idrettspolitiske interesser.
H4	Det er en positiv sammenheng mellom idrettspolitisk interesse og interesse for å delta på idrettskretstinget.	Idrettspolitisk interesse kan forventes å henge sammen med deltakelse på idrettskretstinget.
H5	Store idrettslag er mer interessert enn små idrettslag i å delta på idrettskretstinget.	Store idrettslag har ofte administrativt ansatte og mer ressurser til å engasjere seg idrettspolitisk.
H6	Idrettslag fra byer deltar oftere på idrettskretstinget enn idrettslag fra bygder.	Nordland idrettskrets kontorer er lokalisert på idrettens hus i Bodø, og idrettskretstinget har de siste årene vært arrangert i Bodø (2018, 2020, 2022).

Studien baserer seg på en spørreundersøkelse av medlemmer av idrettslag i Nordland, samt en kvantitativ innholdsanalyse av protokoller fra Nordland idrettskretsting i perioden 2016-2022. Idrettskretsens formål er å representere idretten innenfor sitt geografiske område, og alle idrettslag lokalisert innenfor denne regnes som medlemmer. Ansvarsområdene til idrettskretsen er rettet mot å håndtere lovpålagte oppgaver og behandle saker av felles interesse for idretten. Kretsen jobber også med idrettspolitiske innsatsområder for å fremme utviklingen av idretten, og tilbyr ulike

tjenester og støtte til idrettsråd, særkretser/regioner og idrettslag, for å bidra til å styrke aktivitets-, kompetanse- og anleggsutviklingen (Norges idrettsforbund, 2018). Nordland idrettskrets sitt øverste organ er idrettskretstinget, og avholdes hvert andre år.

I den neste delen av artikkelen redegjør vi for vårt analytiske rammeverk: tidligere forskning på norsk og skandinavisk idrettspolitikk, demokrati og idrettspolitisk representasjon. Deretter fortsetter artikkelen med en gjennomgang av våre data og metodiske prosess, før resultatene presenteres. Artikkelen avsluttes med diskusjon av hypotesene og en konklusjon.

Analytisk rammeverk: idrettspolitikk, demokrati og idrettspolitisk representasjon

Ideen om at idretten er demokratisk står sterkt i Skandinavia, sammen med en ideologi om at idrett skal være for alle. Idealet om at alle skal med gjelder både for idrettsaktivitet, og for retten om medbestemmelse i idrettspolitikken på ulike nivåer (Skille, 2011). I denne artikkelen ønsker vi å belyse idrettspolitisk deltakelse på regionalt og lokalt nivå, ved å undersøke hvordan medlemmer av norsk idrett engasjerer seg i idrettskretstinget som politisk arena. Tidligere forskning har hovedsakelig rettet fokus mot idrettspolitikk på nasjonalt nivå (Skille, 2015; Skille & Säfvenbom, 2011; Bergsgard & Rommetvedt, 2006; Enjolras & Waldahl, 2009; Skille, 2011; Tangen, 2009), implementering av ungdomsidrettspolitikk (Waldahl & Skille, 2016), og representasjon i idrettens lederroller (Sogn, 2023; Stenling et al., 2023; Hovden, 2012).

Norsk idrett er medlemsbasert og demokratisk organisert, hvor medlemmenes interesser ivaretas gjennom valgte representanter. Representantene fatter politiske beslutninger på ulike nivåer i idretten (lokalt, regionalt og nasjonalt). Idealet er at disse beslutningene skal samsvare med medlemmenes behov og interesser (Sam & Ronglan, 2018; Hanstad, 2019). Likevel fremhever Tangen (2009) en tendens til at det ofte er et lite mindretalls vilje som blir retningsgivende for flertallet av idrettslag i norsk idrett. Det vil si at de valgte representantene ikke nødvendigvis handler i tråd med medlemmenes preferanser. Dette handler blant annet om at mange idrettslag sliter med rekruttering til tillitsverv, og at det ofte er lite oppmøte på medlemsmøter og årsmøter. Tangen (2009:4) mener derfor at mange idrettsorganisasjoner preges av demokratimangel. Dette under-

støttes av Wollebæk et al. (2000) som viser at bare 49 prosent av medlemmene er tilfredse med hvordan idrettsdemokratiet fungerer i praksis, selv om de fleste anser demokrati som viktig for idretten. Undersøkelsen konkluderer derfor med at det er et misforhold mellom demokrati som *verdi* og demokrati som *realitet* i norsk idrett (Wollebæk et al., 2000).

Utfordringer med representasjon og politisk deltakelse må også sees i sammenheng med underrepresentasjon av enkelte samfunnsgrupper. Eksempelvis har idrettsorganisasjoner vist seg å være blant de mest mannsdominerte i samfunnet når det gjelder ledelse (Fasting & Sisjord, 2019; Hedenborg & Norberg, 2019). Kvinner er underrepresenterte både i tillitsverv og ansatte lederroller (Hovden, 1999, 2012; Elling et al. 2020; Sogn, 2023). Mangelen på kvinner i lederverv, og særlig i topplederverv, er anerkjent som et demokratisk problem i idrettsorganisasjoner (Elling et al., 2020; Skille et al., 2021). Kvinnelige ledere i idretten opplever ofte å bli undervurdert og at det blir stilt spørsmål ved deres kompetanse (Hovden, 1999; 2012). I denne sammenheng har kjønnskoteringsbestemmelsen som ble innført i Norge i 1990, vært betydningsfull. Kjønnskoteringsbestemmelsen har styrket kvinners posisjon og bedret idrettsdemokratiet, gjennom økt rekruttering og integrering av det underrepresenterte kjønn i organisatorisk beslutningstaking (Hovden, 2012; Sisjord et al., 2017). Likevel er det en vedvarende kultur for at kvinner må jobbe hardere enn menn for å bli akseptert i lederposisjoner i idrettsorganisasjoner (Næss & Hanssen, 2023).

Det er også skandinavisk forskning som tyder på at eldre medlemmer med lang fartstid i idretten er de som i størst grad verdsetter å verne om demokratiske verdier i idrettsorganisasjoner (Hjelm, 2018). Dette kan være en påvirkende faktor til en demokratisk utfordring i form av at ungdom er underrepresentert i idrettspolitiske verv, til tross for at barn og unge utgjør mesteparten av medlemmene og aktiviteten i skandinaviske idrettsorganisasjoner (Skille & Säfvenbom, 2011; Bodemar, 2022). Derfor er det også innført kvoteringsordninger som skal sikre at unges stemme er representert i idrettsstyrer (Wahldal & Skille, 2016; NIF, 2023a).

Eksempelene med kvotering for kvinner og ungdom viser at frivillige organisasjoner utgjør arenaer hvor statlig kontroll påvirker politikkimplementering, til tross for at idretten skal være politisk nøytral (Skille, 2015). Forskning viser at idrett på nasjonalt nivå er et svært segmentert politikkområde, og makten til å ta idrettspolitiske beslutninger er konsentrert (Bergsgard & Rommetvedt, 2006). Dette ser man også i Sverige, hvor Hjelm (2018) viser hvordan medlemmers engasjement og involvering i de formelle beslutningsorganene i idretten minsker i takt med at klub-

benes størrelse øker. På lokalt nivå er det mindre segmentert, ettersom idrettspolitikken i mange kommuner er avhengig av tverrsektorielle politiske og administrative enheter hvor politikerne spiller en viktig rolle.

Ifølge Skille & Säfvenbom (2011) mangler staten tilstrekkelige politiske verktøy for å bistå i gjennomføringen av sine politiske mål gjennom det frivillige systemet. Idrettens organisering og idrettsklubbens autonomi skaper derfor utfordringer for implementering av den statlige idrettspolitikken. Som følge av det foreslår Skille & Säfvenbom (2011) at fremtidige retningslinjer for idrettspolitikken bør bygge på en bedre forståelse av de lokale idrettsklubbene som tilbyr idrettsaktivitet. Ungdom er en spesielt viktig gruppe her, ettersom de ofte er målgruppen i idrettspolitiske intervensjoner (Skille & Säfvenbom, 2011; Wahldal & Skille, 2016).

Enkelte studier har undersøkt lokale idrettslags samarbeid med idrettskrets, særkrets og NIF sentralt (Johannessen, 2006; Boknerud, 2019). Eksempelvis har Johannessen (2006) kombinert dokumentanalyse med intervju av ledere i idrettslag og idrettskrets. Funnene viser at selv om idrettskretsene skal ha et ansvar for alle idrettslag i sitt geografiske område, så treffer de kun de idrettslagene hvor det er størst samsvar mellom lagets behov og idrettskretsens politiske mål og strategier. Altså er det strategisk samsvar mellom idrettslagene og idrettskretsen i de tilfellene hvor idrettslaget i stor grad engasjerer seg idrettspolitisk regionalt. Idrettskretsen har tidligere fått kritikk for å ikke oppfylle funksjonen som kontaktpunkt mellom idretten lokalt og nasjonalt (Skaset, 2004). Johannessens analyser (2006, s. 95) nyanserer denne kritikken og demonstrerer hvordan idrettskretsene fungerer som et viktig bindeledd for en bestemt type lokale idrettslag.

I sin undersøkelse av daglige ledere i idrettslag, fant Boknerud (2019) at idrettslagene i stor grad opplever seg selv som uavhengige, selvstendige aktører, med høy grad av selvstyring. Arbeidsoppgaver knyttet til institusjonelle relasjoner med for eksempel idrettskrets ble oppfattet som relevant, men sammenlignet med andre arbeidsoppgaver fremsto dette som mindre viktig for de daglige lederne. Sannsynligheten for å prioritere institusjonelle relasjoner med idrettskrets var vesentlig høyere dersom idrettslaget holdt til i en stor by. Videre viser Bokneruds (2019) analyse at de daglige lederne i idrettslagene oppfattet kommune og særforbund som viktigere samarbeidspartnere enn idrettskretsen.

Metode

Datamaterialet vårt baserer seg på en spørreundersøkelse av idrettslag i Nordland, gjennomført våren 2023. Spørreundersøkelsens formål var å undersøke idrettspolitisk engasjement på regionalt nivå. Spørreskjemadataene danner grunnlag for deskriptive analyser og en regresjonsanalyse. Vi kombinerer disse dataene med en kvantitativ innholdsanalyse av protokoller fra Nordland idrettskretsting i perioden 2016-2022 (Nordland idrettskrets, 2016, 2018, 2020, 2022).

Utvalg

På tidspunktet for undersøkelsen var det omtrent 530 idrettslag som var medlem av Nordland idrettskrets (Nordland idrettskrets, 2021). Samtlige av disse idrettslagene mottok e-post om spørreundersøkelsen. E-posten ble sendt ut til kontaktpersoner i idrettslag, basert på en oversikt fra Nordland idrettskrets. Målgruppen for studien vår var alle medlemmer i idrettslag i Nordland (n=530), hvor en betydelig andel av deltakerne som svarte på undersøkelsen er styreledere og styremedlemmer, da det primært er disse som har mottatt forespørsel om spørreundersøkelsen. En beskrivelse av utvalget presenteres i tabell 2.

Tabell 2 Utvalg - spørreundersøkelse

Variabel	N	Min	Max	Gj.snitt	Std.av.
Alder ¹	348	1	16	6.339	4094
Antall år aktiv i idretten	348	0	70	18.36	13.49
Idrettslagsstørrelse ²	348	1	7	4.524	1.994
Antall ansatte i idrettslaget	348	0	5	1.183	1.975
Dummyvariabler	N	Antall 0	Antall 1	Prosent 0	Prosent 1
Kjønn: Kvinne	348	197	146	57.4	42.6
Bosted: By	348	112	236	33.2	67.8
Tillitsverv	348	189	159	54.3	45.7
Idrettslagstype: sær-idrettslag	348	117	222	34.5	63.5

1: Gjennomsnittsalderen blant deltakerne er mellom 27-30 år (min = 1, max =16, gj.snitt = 6.33). Variabelens intervall: 1=14-15 år, 2=16-17 år, 3=18-19 år, 4=20-23 år, 5=24-26 år, 6=27-30 år, 7=31-35 år, 8=36-40 år, 9=41-45 år, 10=46-50 år, 11=51-55 år, 12=56-60 år, 13=61-65 år, 14=66-70 år, 15=71-75 år, 16=76-80 år.

2: De fleste idrettslagene i utvalget har mellom 100-200 medlemmer (min = 1, max = 7, gj.snitt = 4.524). Variabelens intervall: 1=0-30, 2=31-50, 3=51-100, 4=101-200, 5=201-300, 6=301-500, 7=Over 500.

Totalt har 348 respondenter svart på spørreundersøkelsen.

Idrettslagene i undersøkelsen har i gjennomsnitt én administrativt ansatt per idrettslag (min = 0, max = 5, gj.snitt = 1.18)². I gjennomsnitt har undersøkelsens respondenter vært aktive i idretten i 18 år (gj.snitt = 18.36, std.av = 13.49). Av respondentene er 42.6 prosent kvinner (n = 146). 67.8 prosent (n = 236) av respondentene bor i by og 33.2 prosent (n = 112) bor på tettsted eller i bygd. Videre viser tabell 2 at 45.7 prosent (n = 159) av respondentene innehar tillitsverv i idretten. Det er også 30.9 prosent som oppgir at de er trenere og 2.9 prosent som oppgir at de er administrativt ansatte ledere. Det er 63.5 prosent av respondentene som representerer sær-idrettslag.

En metodisk svakhet ved utvalget i studien er at vi på grunn av GDPR og personvern hensyn ikke har hatt anledning til å spørre hvilket idrettslag den enkelte respondent tilhører. Vi har derfor ikke nøyaktige tall på hvor mange av de 530 idrettslagene som er representert i undersøkelsen. Det er lite sannsynlig at vi har fått svar fra 348 av 530 idrettslag i Nordland. Vi må anta at det er tilfeller hvor flere personer fra samme idrettslag har tatt spørreundersøkelsen (for eksempel både styreleder og styremedlemmer). Spørreundersøkelsen hadde en avslutningsside hvor respondentene kunne oppgi kontaktinformasjon for å være med i trekningen av et gavekort. Basert på informasjonen fra denne siden estimerer vi at undersøkelsen inneholder svar fra ca. 261 av de 530 idrettslagene i regionen, altså omtrent 50 prosent av målgruppen.

Variabler og regresjonsanalyse

Det ble gjennomført deskriptive analyser av respondentene som har deltatt på Nordland idrettskretsting. Deretter ble det gjennomført lineær regresjonsanalyse med spørsmålet 'Hvor viktig er det for klubben å være representert på Nordland idrettskretsting?' som avhengig variabel. Den avhengige variabelen hadde svaralternativer fra 1 til 5 hvor 1=ikke viktig og 5=veldig viktig. Sju uavhengige variabler er inkludert i regresjonsanalysen. De uavhengige variablene representerer faktorer som kan påvirke interessen for å delta på idrettskretstinget. Disse er: (1) kjønn, (2) alder, (3) bosted, (4) aktive år i idretten, (5) tillitsverv, (6) idrettslagsstørrelse og (7) idrettspolitisk interesse. Aldersvariabelen består av 16 kategorier ((se tabell 2, note 1). Kjønn er dummykodet 1 = Kvinne og 0 = Mann, bosted

2 Det er ingen intervall på denne variabelen. Respondenter har oppgitt antall administrativt ansatte i tallverdi.

er dummykodet 1 = By, 0 = Bygd/tettsted. Variabelen tillitsvalgt er sammensatt av styreledere, styremedlemmer og trenere =1, og alle andre = 0. Idrettslagsstørrelse er delt inn i 7 kategorier (se tabell 2, note 2). Variabelen idrettspolitisk interesse er basert på spørsmålet 'Hvor interessert er du i idrettspolitikk?', målt på en skala fra 1-7 hvor 1= Ikke interessert i det hele tatt og 7= Veldig interessert.

De statistiske analysene er gjennomført i SPSS. I regresjonsanalysen måtte de uavhengige variablene i modellen tilfredsstillende $p < 0.05$ for å kunne fastslås som statistisk signifikant.

Kvantitativ innholdsanalyse og fritekstsvar i spørreundersøkelsen

For å få videre innblikk i deltakelse på idrettskretsting, har vi gjennomført en kvantitativ innholdsanalyse av møteprotokoller fra Nordland idrettskretsting i 2016-2022 (Grønmo, 2004). Vi fikk tilgang til protokollene av Nordland idrettskrets (Nordland idrettskrets, 2016, 2018, 2020, 2022). Her tok vi utgangspunkt i deltakerlistene som angikk idrettslag og kategoriserte dette etter deltakernes geografiske tilhørighet. Vi foretok også en opptelling basert på deltakerlistene for å finne kjønnsfordelingen blant representantene. Dette var synlig i samtlige protokoller. Deretter gikk vi inn i sakslistene og kategoriserte innholdet i de idrettspolitiske sakene som ble diskutert på idrettskretstingene. Her så vi spesielt etter saker som omhandlet et tema som var fremhevet som særlig viktig blant deltakerne i spørreundersøkelsen: anleggspolitiske planer (Nordland idrettskrets, 2018, 2020, 2022).

Spørreundersøkelsen inneholdt også noen tekstbokser der respondentene kunne gi fritekstsvar om ulike spørsmål. Under resultater inkluderer vi noen av disse fritekstsvarene for å utdype tallene fra de statistiske analysene og den kvantitative innholdsanalysen. Vi fikk særlig mange fritekstsvar på spørsmålet om klubbens anleggsbehov var dekket (og følgelig hva som mangler av anlegg). Her fikk vi 108 fritekstsvar (31 prosent av utvalget) om hva respondentene mener de, og klubben deres trenger av fasiliteter.

Resultater

Videre presenteres resultatene fra den kvantitative spørreundersøkelsen og den kvantitative innholdsanalysen av protokollene fra Nordland idrettskretsting i perioden 2016–2022. Tabell 3 viser deskriptive analyser av hvem som deltar på Nordland idrettskretsting basert på spørreundersøkelsen. Tabell 4 og 5 presenterer deskriptive analyser av kjønnsrepresentasjon og geografisk representasjon på idrettskretstinget, basert på protokollene. Tabell 6 presenterer regresjonsanalysen.

Hvem deltar på Nordland idrettskretsting?

I undersøkelsen av hvem og hvilke idrettslag som deltar på Nordland idrettskretsting, svarer 14.9 prosent ($n = 52$) at klubben sender delegater til Nordland idrettskretsting (tabell 3). Av undersøkelsens respondenter oppgir 10.6 prosent ($n = 37$) at de selv har deltatt på idrettskretstinget. Disse tallene samsvarer med den kvantitative innholdsanalysen av protokollene (tabell 4), hvor det fremkommer at antallet delegater fra idrettslag i perioden 2016–2022 har vært mellom 41–58.

Blant de som selv har deltatt på idrettskretstinget (10.6 prosent, $n = 37$) er 64.9 prosent ($n = 24$) menn. Den noe lave kvinneandelen som fremkommer av spørreskjemadataene skyldes trolig en kjønnskjevhet i utvalget, da den kvantitative innholdsanalysen av protokollene fra idrettskretstinget (tabell 4) viser en tilnærmet lik fordeling av kvinnelige og mannlige delegater i perioden 2016–2022. Videre viser resultatene fra tabell 3 at 51.4 prosent ($n = 19$) av de som oppgir at de har deltatt på Nordland idrettskretsting, innehar et styreverv i sitt idrettslag. Blant de som har deltatt på Nordland idrettskretsting er aldersfordelingen tilnærmet normalfordelt (tabell 3). På klubbnivå er det flest mellomstore og store klubber som har deltatt, hvor 40 prosent ($n = 14$) av klubbene som har deltatt på Nordland idrettskretsting oppgir at de har over 500 medlemmer (tabell 3). Det er også en overvekt av sær-idrettslag (62.2 prosent, $n = 23$) som oppgir at de deltar på Nordland idrettskretsting.

Tabell 3 *Deskriptive analyser av hvem som deltar på Nordland idrettskretsting*

Variabler: individnivå		N	Prosent
Har selv deltatt på idrettskretsting	Ja	37	10,6%
	Nei	311	89,4%
Kjønn	Mann	24	64,9%
	Kvinne	13	35,1%
	Totalt	37	10,6%
Styreverv i idretten	Styreverv	19	51,4%
	Andre	18	48,6%
Alder	14-19	12	32,4%
	20-40	5	13,5%
	41-50	9	24,3%
	51-60	7	18,9%
	61-80	4	10,8%
Variabler: klubbnivå		N	Prosent
Klubben sender delegater på idrettskretsting	Ja	52	14,9%
	Nei	296	85,1%
Idrettslagsstørrelse (antall medlemmer)	0-50	1	2,9%
	51-100	9	25,7%
	101-200	7	20,0%
	201-300	1	9,9%
	301-500	3	8,6%
	Over 500	14	40,0%
Idrettslagstype	Særidrettslag	23	62,2%
	Fleridrettslag	14	37,8%

Tabell 4 *Kjønnsfordeling alle deltakere idrettskretsting (inkludert administrasjon)*

Kjønnsfordeling delegater idrettskretsting (n)	2016	2018	2020	2022
Kvinner	27	23	28	20
Menn	30	35	27	31
Totalt antall delegater fra idrettslagene	57	58	55	41

Tabell 5 presenterer idrettslagsrepresentasjon på Nordland idrettskretsting fordelt på fylkets regioner i perioden 2016-2022. Totalt består idrettskretsen i 2023 av 530 idrettslag, og protokollene viser at det bare er 8.1 prosent (n = 43) av idrettslagene som har deltatt på idrettskretstinget i perioden 2016-2022. Blant disse er det 28 idrettslag som har deltatt én gang, og 15 idrettslag har deltatt to eller flere ganger. Dette viser at det er en jevn

lav deltakelse på idrettskretstinget. Det fremkommer også at deltakelsen har blitt noe lavere etter koronapandemien (tabell 5).

Tabell 5 *Idrettslags representasjon på idrettskretsting, fordelt på region*

Region (antall idrettslag)	2016	2018	2020	2022	Gj.snitt deltakelse
Salten (172)	7 (4.1%)	12 (7.0%)	4 (2.3%)	3 (1.7%)	3.8%
Ofoten (64)	1 (1.6%)	-	-	-	0.4%
Lofoten (54)	2 (3.7%)	3 (5.6%)	1 (1.9%)	3 (5.6%)	4.2%
Vesterålen (72)	1 (1.4%)	2 (2.8%)	4 (5.6%)	3 (4.2%)	3.5%
Helgeland (168)	7 (4.2%)	4 (2.4%)	3 (1.8%)	6 (3.6%)	3.0%
Variabel	n (prosent)				Gj.snitt. deltakelse
Total deltakelse, idrettslag på idrettskretstinget	43 (8.1%)				
Antall førstegangsoppmøtte idrettslag på idrettskretstinget	18	13	6	6	
Prosent av totalt antall idrettslag i Nordland idrettskrets (n = 530)	3.4%	4.0%	2.3%	2.8%	3.1%

Med bakgrunn i den lave deltagelsen fra idrettslag på idrettskretstinget har vi undersøkt hva som påvirker klubbmedlemmers deltakelse på idrettskretstinget, og oppfatninger av idrettskretstingets betydning for klubbene.

Hva påvirker interessen for å delta på Nordland idrettskretsting?

For å undersøke hvilke faktorer som påvirker interessen for å delta på Nordland idrettskretsting gjennomførte vi en multipel lineær regresjonsanalyse hvor vi bruker et spørsmål om hvor viktig man synes det er å delta på idrettskretstinget som avhengig variabel. De uavhengige variablene i regresjonsanalysen (tabell 6) forklarer 20.8 prosent av variasjonen i den avhengige variabelen ($R^2 = 0.208$). Variablene *tillitsverv* ($p < .01$), *idrettspolitisk interesse* ($p < .01$) og *idrettslagsstørrelse* ($p < .05$) er signifikante. Av disse er det *idrettspolitisk interesse* som har størst forklaringskraft på hvor viktig man anser det er å delta på Nordland idrettskretsting, med en beta på 0.36. Dette betyr at jo mer opptatt man er av idrettspolitikk, jo større interesse har man for å delta på idrettskretstinget. Variablen *tillitsverv* har en beta

på -0.24, noe som betyr at det er en negativ sammenheng mellom å inneha et tillitsverv i et idrettslag og interesse for å delta på idrettskretstinget. Noe overraskende indikerer dette at personer som er styremedlemmer, styreledere eller trenere i idrettslag opplever det som mindre viktig å delta på idrettskretstinget enn øvrige medlemmer. Størrelsen på idrettslaget påvirker også interessen for å delta på idrettskretstinget. Her viser regresjonsmodellen (tabell 6) at jo større idrettslaget er, jo viktigere oppleves det å delta på idrettskretstinget (beta = 0.17).

Tabell 6 OLS-regresjon med interesse for å delta på idrettskretsting som avhengig variabel ($n = 348$)

Variabel	B	Standardfeil	Beta	t
Konstant	2.029	0.262		7.746**
Kvinne	.037	0.120	0.01	0.311
Alder	.019	0.020	0.08	0.985
Region	.026	0.119	0.01	0.221
Antall år som aktiv i idretten	-.008	0.005	-0.11	-1.520
Tillitsverv (Styreleder, styremedlem, trener)	-.482	0.140	-0.24	-3.442*
Idrettspolitisk interesse	.233	0.036	0.36	6.451**
Idrettslagsstørrelse	.088	0.030	0.17	2.880*
R ² =0.208	F=10.897	P<0.1		

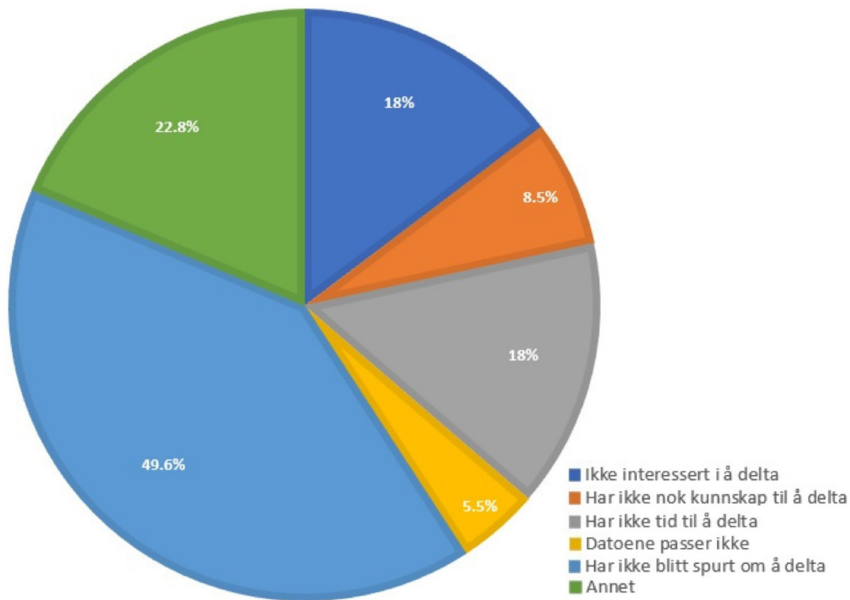
** p < .01

Regresjonsanalysen viser videre at variablene *kjønn*, *alder*, *region* og *antall år man har vært aktiv i idretten*, ikke er signifikante. Det betyr at det ikke er forskjell på kvinner og menns interesse for å delta på idrettskretstinget. Det er heller ikke signifikante forskjeller mellom ungdom og voksnes interesse for deltakelse. Både regresjonsanalysen (tabell 6) og protokollene fra idrettskretstinget i perioden 2016-2022 (tabell 5) viser at det er små regionale forskjeller i deltakelse og interesse for deltakelse.

Hvorfor deltar så få på idrettskretstinget?

Med bakgrunn i den lave andelen idrettslag som er representert på idrettskretstinget har vi benyttet fritekstsvar for å belyse hvorfor idrettslag ikke deltar, og hva som kan øke interessen for deltakelsen. Spørreundersøkelsen inkluderte også ett spørsmål som målte årsakene til at man velger å

ikke delta på Nordland idrettskretsting. Dette spørsmålet ble kun stilt til de som svarte at de aldri hadde deltatt på idrettskretstinget tidligere (n = 272). Figur 1 gir oversikt over hvilke årsaker respondentene oppgir, hvor det fremkommer at 49.6 prosent (n = 135) oppgir at de 'ikke har blitt spurt' som årsak til at de ikke har deltatt. Videre svarer 5.5 prosent (n = 15) at datoene ikke har passet, mens 18 prosent (n = 49) oppgir at de ikke har tid til å delta. Det samme gjelder svaralternativet 'ikke interessert i å delta' (49.18 prosent). Det er 8.5 prosent (n = 23) som oppgir at de ikke føler de har nok kunnskap eller forståelse av hva idrettskretsen gjør til å delta, mens 22.8 prosent (n = 62) oppgir 'annet', uten å utdype dette.

Figur 1 Årsaker til at man ikke har deltatt på idrettskretstinget

Fritekstsvarene gir dypere innsikt i hvorfor så få deltar på idrettskretstinget. I disse svarene skrev mange respondenter at de ikke deltok på grunn av 'økonomi' og/eller 'tidsklemma'. Dette ble formulert i ulike varianter, som for eksempel 'det er langt å reise, og det er kostbart'. Det var også flere representanter fra små idrettslag som ga uttrykk for at idrettskretsen opplevdes som lite relevant for deres daglige virke:

Vi er en liten klubb og vi prioriterer praktiske saker som løses og diskuteres inn mot særiddrett sentralt.

Små og mellomstore klubber er mer operativ enn organisatorisk orientert. Derfor er vi mer opptatt av særforbund.

Det var også en del fritekstsvar som var kritiske til idrettskretsens arbeid:

Til nå har ikke vi opplevd at Idrettskretsens jobb har gagnet våre behov.

Idrettskretsen oppleves som unødvendig ekstra administrasjon, da man føler at særforbund gir den støtten som trengs. For at den skal bli mer relevant må idrettskretsen legge mer til rette for samarbeid mellom ulike idretter. Tinget blir mer relevant dersom man opplever kretsen som relevant. Noe som jeg gjør i liten grad. Den tilbyr kurs for klubb utvikling, lederutvikling og trenerkurs noe som sær idrettsforbundene gjør som er mer spisset mot våre behov.

Legg ned idrettskretsen. Særforbundene er det som er viktig for oss. Idrettskretsen oppleves som et unødvendig ledd.

Fritekstsvarene illustrerer at tillitsvalgte kan oppleve sær idrettslinja som mer relevant for deres idrettslag enn idrettskretsen (NIF-linja). Dette demonstrerer én mulig årsak til lav deltakelse på idrettskretstinget.

Diskusjon

For å styrke idrettsdemokratiet er det nødvendig å skape kunnskap om hvem som deltar og hva som påvirker interessen for idrettspolitisk deltakelse på lokalt og regionalt nivå. Resultatene fra denne undersøkelsen viser at det er lav deltakelse fra idrettslagene på Nordland idrettskretsting i perioden 2016-2022. Gjennom å teste og drøfte seks hypoteser (H1-H6) om deltakelse på Nordland idrettskretsting søker vi dypere innsikt i hva som påvirker deltakelse i idrettspolitiske beslutningsprosesser regionalt i norsk idrett.

H1: Kvinner deltar mindre enn menn på idrettskretstinget

Forskning viser at kvinner er underrepresentert i idrettens organisatoriske lederposisjoner (Sogn, 2023; Piggott, 2021; Hovden, 2012). Med bakgrunn i dette hadde vi en hypotese (H1) om at kvinner deltar mindre enn menn på idrettskretstinget. I spørreundersøkelsen fremkommer det at 10.6 prosent av det totale utvalget svarer at de tidligere har deltatt på Nordland

idrettskretsting. Blant disse er 64.9 prosent menn og 35.1 prosent er kvinner (tabell 3). Dette funnet gjenspeiler den kvinnelige underrepresentasjonen som tidligere forskning har identifisert og underbygger studier som indikerer at kjønnsbalanse fortsatt er et demokratisk problem i idretten (Elling et al., 2020; Fasting & Sisjord, 2019; Hedenborg & Norberg, 2019). Samtidig viser protokollene at det er jevn kjønnsfordeling mellom representantene på Nordland idrettskretsting i perioden 2016-2022, med et lite overtall av menn (tabell 4).

Videre viser regresjonsanalysen (tabell 6) at kjønnsvariabelen ikke er signifikant, noe som betyr at menn ikke er mer interessert enn kvinner i å delta på idrettskretstinget. Funnet fra regresjonsanalysen kontrasterer myten om at kvinner er mindre interessert i idrettspolitikk og ledelse, sammenlignet med menn. Sett i lys av studier av funnene fra Skille og kollegers (2021) studie av svenske særforbunds valgkomitémedlemmers syn på kjønnsbalanse, understøtter dette at homososialitet bidrar til reproduksjon av mannsdominans i idrettens ledelse.

De noe sprikende resultatene mellom spørreundersøkelsen (tabell 3) og den kvantitative innholdsanalysen av protokollene (tabell 4) kan trolig forklares av skjevhet i spørreskjemaets utvalg når det gjelder kjønn. Samlet tyder resultatene fra de deskriptive analysene, protokollene og regresjonsanalysen, på at H1 må forkastes. Her er det likevel viktig å understreke at utjevning i representasjon ikke nødvendigvis betyr en mer inkluderende kultur sett fra et kjønnsperspektiv (Næss & Hanssen, 2023).

At det er kjønnsbalanse blant representantene på idrettskretstinget (tabell 4), kan tolkes som et uttrykk for at kjønnskoteringsbestemmelsen som ble innført i 1990 sikrer kjønnsbalanse i representasjon på arenaer for idrettspolitisk beslutningstaking (Hovden, 2012). Internasjonale studier av kjønnsbalanse i idrettsdemokratiske beslutningsorganer viser at det primært er land som har innført kjønnskotering i sine lovverk som har lyktes med å oppnå kjønnsbalanse i idrettsledelse (Elling et al., 2020). Samtidig er det forskning som tyder på at kvotering ser ut til å fungere ulikt i ulike kontekster. Eksempelvis fant Sisjord og kolleger (2017) at kvotering virker bedre på sentralt enn på lokalt nivå i idrettsorganisasjoner. Det vil altså kunne fungere bedre i særforbund, enn i lokale idrettslag (Skille et al., 2021).

H2: Ungdom er mindre interessert enn voksne i å delta på idrettskretstinget

Det er et uttalt idrettspolitisk ønske om å gi flere unge muligheten til å utfolde seg som ledere i idretten, men få idrettsorganisasjoner lykkes med dette (Bodemar, 2022; Waldahl & Skille, 2016). Dette fører til at ungdom ofte er underrepresentert i idrettspolitiske beslutningsprosesser (Skille & Säfvenbom, 2011). På bakgrunn av at idrettsorganisasjoner ikke har lyktes med å skape et attraktivt miljø for unge ledere (Hjelm 2018; Strittmatter og Skille, 2017), uformet vi H2 om at ungdom er mindre interessert enn voksne i å delta på idrettskretstinget. Regresjonsanalysen (tabell 6) viser at aldersvariabelen ikke er signifikant, noe som indikerer at det ikke er forskjell på unge og voksnes interesse for å delta på idrettskretstinget. Dette bekreftes videre av resultatene fra deskriptiv statistikk (tabell 3) som viser at 32.4 prosent av de som har deltatt på Nordland idrettskretsting er under 20 år. Sammenlignet med medlemstall som viser at 17.5 prosent (N= 337 457) av NIFs medlemmer er mellom 13 og 19 år (NIF, 2020), hvor alle over 15 år som har vært medlem minst én måned er stemmeberettiget (lovnorm § 6), tyder resultatene i denne undersøkelsen på at unges stemme er godt representert i Nordland. Dette kan bety at idrettslagene legger til rette for at ungdomsrepresentanter får delta i politiske organer og utnytte sin stemme på lokalt og regionalt nivå i større grad enn det tidligere forskning har antydnet at det er på nasjonalt og internasjonalt nivå (Bodemar, 2023; Skille & Säfvenbom, 2011). At det ikke er noen forskjell i alder blant deltakerne i undersøkelsen når det gjelder hvorvidt man syns at deltakelse på idrettskretstinget er viktig, kan også tyde på at unge er motivert til å bidra i idrettspolitiske prosesser, og vi kan derfor avkrefte H2. Funnene i vår studie står således i motsetning til funn fra forskning i Sverige (Hjelm, 2018), forskning på ungdom og ledelse på idrettsarrangement (Bodemar, 2022) og andre norske undersøkelser (Skille & Säfvenbom, 2011).

H3: Det er en positiv sammenheng mellom å ha tillitsverv i idretten og å være interessert i å delta på idrettskretstinget

Regresjonsanalysen viser at variabelen *tillitsverv* er statistisk signifikant, men med negativ påvirkning på interesse for deltakelse på idrettskretstinget. Det betyr at tillitsvalgte i idrettslag er mindre interessert i å delta på idrettskretstinget enn øvrige medlemmer av idretten (tabell 6). Dette understøttes videre av de kvalitative tekstsvarene i spørreundersøkelsen som viser hvordan enkelte styreledere opplever særforbundene som viktigere

enn idrettskretsene. Blant annet forteller en styreleder: 'Særforbundene er det som er viktig for oss. Idrettskretsen oppleves som ett unødvendig ledd'. Dette samsvarer med tidligere analyser som viser at særforbund og særkrets er trukket fram som viktige samarbeidspartnere blant styreledere (Boknerud, 2019). Samlet indikerer regresjonsanalysen og tekstsvarene at H₃ må forkastes. Det er ingen positiv sammenheng mellom å ha tillitsverv i idretten og å være interessert i å delta på idrettskretstinget.

At funnene i denne studien tyder på at tillitsvalgte er lite involvert i idrettskretsens arbeid er interessant, fordi idrettskretsene ifølge NIFs lov (Norges idrettsforbund, 2018), skal sørge for at idrettslagene får den oppfølgingen de trenger, og støtte opp om lovpålagte oppgaver i idrettslagene, noe tillitsvalgte i idrettslag har ansvar for å gjennomføre. Det at tillitsvalgte i denne undersøkelsen i større grad søker støtte hos, og foretrekker samarbeid med særforbund, kan sees i sammenheng med at ledere i idrettslagene vektlegger arbeidsoppgaver knyttet til drift og idrettsaktivitet i større grad enn institusjonelle relasjoner og idrettspolitik. Dermed kan det tyde på at funksjonen idrettskretsen har som organisatorisk bindeledd ikke fungerer tilstrekkelig sett fra de tillitsvalgtes ståsted (Skaset, 2004). Dette underbygger argumentene til Bergsgard og Rommetvedt (2006) om at makten til å ta idrettspolitiske beslutninger er konsentrert i Norge, fordi det er et fåtall som engasjerer seg idrettspolitisk (tabell 5). Bergsgard og Rommetvedt (2006) viser til at idrettspolitisk makt er mindre segmentert på lokalt nivå, ettersom idrettspolitikken i mange kommuner er avhengig av tverrsektorielle politiske og administrative enheter. Våre funn nyanse- rer dette, gjennom å dokumentere idrettslags lave deltakelse på regionale idrettspolitiske beslutningsarenaer over tid (tabell 5). På denne måten kan våre funn også tolkes støttende for Skille & Säfvenboms (2011) argument om at lokale idrettslag først og fremst er opptatt av å tilby god idrettsakti- vitet, og at fremtidige retningslinjer for idrettspolitik bør bygge på dette premisset.

Dersom idrettskretsen og idrettskretstinget skal oppleves mer relevant for tillitsvalgte i idrettslag, må man fokusere på å møte de lokale idrettsla- genes interesser i større grad (Skille & Säfvenbom, 2011). Resultatene fra fritekstsvarene i spørreundersøkelsen viser at medlemmene av idrettslag i Nordland er særlig engasjert i spørsmål knyttet til idrettsanlegg. I spørre- skjemaet valgte en tredel av respondentene (n = 108) å skrive inn fritekst- svar om anleggsbehov. Den høye andelen tekstsvaer illustrerer behovet for nye idrettsanlegg i regionen. Bergsgard (2017) påpeker at selv om idretten definerer anleggsbehov og til dels legger premissene for anleggspolitikken,

viser analyser av godkjent søknadsmasse for spillemidler, at anleggspolitikken ikke er et objektivt uttrykk for reelle lokale behov. Idrettsaktørens økonomiske, sosiale og kulturelle kapital bestemmer hvilke saker som får gjennomslag (Bergsgard, 2017). I denne undersøkelsen viser fritekstsvarene at behovet for mer hall- og banekapasitet er gjennomgående:

Katastrofe at det ikke satses mer på anlegg. Alt stopper opp, kan ikke ta imot flere medlemmer, barn har ikke valgmuligheter og vanskelig å arrangere noe uten tilstrekkelig kapasitet. Umulig med paradrett og tilbud til alle med gamle nedslitte idrettshaller.

Vi har for små lokaler og kan derfor ikke satse på barn og unge. Bedre fasiliteter betyr at vi kan markedsføre både til barn, unge og alle andre interesserte.

Mer treningstid. Ønsker lokale hvor vi disponerer treningstid for hele uken.

Lokalene vi har er ikke av tilfredsstillende kvalitet og størrelse. Vi mangler blant annet garderober.

Respondentene gir her uttrykk for at manglende idrettsanlegg skaper dårligere tilbud for idrettslagenes medlemmer, noe som også begrenser mulighetene for å nå ut til potensielle nye medlemmer. Dette er forhold som er viktige for ledere av idrettslag (Hafstad, 2017). Idrettskretsen har en overordnet og koordinerende rolle i utarbeiding av regionale anleggspolitiske handlingsplaner, og skal styrke aktivitets- og anleggsutviklingen i kretsen ved å støtte idrettslagene (Nordland idrettskrets, u. å.). Gjennomgangen av idrettskretstingets protokoller viser at i 2018, 2020 og 2022 var anleggsplan på sakslisten, noe som indikerer at anlegg er et tema som er viktig for idrettskretsen. Dersom idrettskretsen og idrettskretstinget i større grad klarer å formidle sin rolle som samarbeidspartner i anleggspolitiske prosesser til idrettslagene, kan de tenkes å fremstå som mer relevante for de lokale idrettslagene.

H4: Det er en positiv sammenheng mellom idrettspolitisk interesse og interesse for å delta på idrettskretstinget

Den fjerde hypotesen bekreftes av regresjonsanalysen (tabell 6). Regresjonen viser at økt idrettspolitisk interesse har en signifikant, positiv påvirkning (beta: 0.36) på hvor viktig man anser det er å delta på Nordland

idrettskretsting. Å ha interesse for idrettspolitik kan både bety at man ønsker å påvirke beslutningsprosesser og utvikle idretten, og at man er interessert i å følge med på hvilke beslutninger som tas av medlemsvalgte representanter.

Idrettskretstinget er en arena hvor medlemmene har reell mulighet til å bidra til de politiske beslutningene som tas i sin region, og det er ikke overraskende at idrettspolitisk interesse påvirker deltakelse på idrettskretstinget. Ved at idrettslaget deltar aktivt kan representanten bidra til at beslutningene reflekterer medlemmene i sitt idrettslags ønsker og behov i tråd med NIFs prinsipper om representativt demokrati (Sam & Ronglan, 2018; Stenling et al., 2023). Samtidig kan det hende at idrettskretsene opererer i et slags vakuum hvor kretsene i større grad når ut til de idrettslagene hvor det er samsvar mellom idrettskretsens politiske mål og idrettslagenes behov (Johannessen, 2006).

Interesse for idrettspolitik og deltakelse på idrettskretstinget kan også ha en positiv sammenheng fordi det gir en mulighet til å engasjere seg, tilegne seg kunnskap om idrettspolitik, organisasjonens struktur og beslutningsprosesser, og samtidig utvide eget nettverk innenfor idrettssektoren, noe som har vist seg viktig dersom man skal få gjennomslag for sine synspunkter og behov (Bergsgard, 2017).

H5: Store idrettslag er mer interessert enn små idrettslag i å delta på idrettskretstinget

Både de deskriptive analysene (tabell 3) og regresjonsanalysen (tabell 6) viser at idrettslagsstørrelse har betydning for deltakelse på idrettskretstinget. Variabelen *idrettslagsstørrelse* er signifikant i regresjonsanalysen, noe som betyr at medlemmer av store idrettslag er mer interesserte enn medlemmer av små idrettslag i å delta på idrettskretstinget. Dette understøttes av de deskriptive analysene, som viser at det er flest mellomstore og store klubber som deltar på idrettskretstinget. Konkret utgjør idrettslag med mer enn 500 medlemmer 40 prosent av deltakende idrettslag (tabell 3). Til sammenligning hadde kun én respondent fra de minste idrettslagene (0-50 medlemmer) deltatt, mens idrettslag med 50-100 medlemmer utgjorde 25,7 prosent av deltakende idrettslag. Dette avviker fra Hjelms (2018) studie som viste en negativ sammenheng mellom medlemmenes engasjement og involvering i formelle beslutningsorganer og klubbens økende størrelse i svensk idrett (Hjelm, 2018).

De kvalitative tekstsvarene fra spørreundersøkelsen illustrerer også hvordan idrettskretstinget oppleves som mindre relevant for de små idrettslagene. Her fremkommer det at idrettslagene ofte fokuserer på praktiske spørsmål knyttet til sin aktivitet: 'Små og mellomstore klubber er mer operativ enn organisatorisk orientert. Derfor er vi mer opptatt av særforbund enn paraplyorganisasjon'. Dette underbygger hypotese (H5) om at store idrettslag opplever det som konstruktivt å delta på Nordland idrettskretsting i større grad enn hva små idrettslag gjør. De kvalitative fritekstsvarene kan tolkes som en støtte av Hjelms (2018) funn fra Sverige, om at medlemmers engasjement og involvering i de formelle beslutningsorganene i idretten minsker i takt med at klubbenes størrelse øker. For at idrettskretstinget skal fungere som en demokratisk arena for alle idrettslagene i Nordland kan det derfor være nødvendig å gjøre arenaen mer attraktiv for de små idrettslagene, slik at idrettspolitikken som helhet i større grad bygger på en bedre forståelse av de lokale idrettslagene (Skille & Säfvenbom, 2011).

Både særforbund, særkretser og idrettskretser har ansvar for å drive kompetanse- og klubb utvikling, hvor idrettskretsene har det overordnede ansvaret for klubb utvikling i sær idrettslagene (NIF, 2018). Tidligere forskning viser at dette felles ansvarsområdet kan føre til forvirring om hvem som er ansvarlig for å følge opp idrettslag (Hafstad, 2017). Forskning viser også at idrettslagenes interesser og utfordringer varierer avhengig av størrelse og organisasjonskapasitet (Balduck et al., 2015; Wicker & Breuer, 2011, 2013). Store idrettslag har i større grad ambisjoner om organisatorisk utvikling, mens små idrettslag konsentrerer seg om å holde liv i aktivitets tilbudet (Johannesen, 2006). Dermed står store idrettslag oftere overfor utfordringer som krever støtte fra idrettskretsen. Et eksempel på dette er at store idrettslag med ansatte og sponsorinntekter ofte er lokalisert i byene, hvor de må gjennom flere instanser i anleggsprosesser. I slike tilfeller blir det fordelaktig å benytte seg av idrettskretsen som støttespiller for å få gjennomslag for sine saker (Bergsgard, 2017).

Den lave deltakelsen fra små idrettslag kan videre tolkes som et uttrykk for en demokratisk utfordring i idretten. Valgprosedyrene for styrende organer i NIF skal ta hensyn til mangfoldet av interesser, hvor små idrettslag utgjør en stor andel av organisasjonens sammensetning (Sam & Ronglan, 2018). Totalt var den gjennomsnittlige deltakelsen på idrettskretstinget blant idrettslag i Nordland på 3,1 prosent i perioden 2016-2022 (tabell 5). Det er altså svært få idrettslag som deltar på idrettskretstinget. Den marginale representasjonen kan belyses med utgangspunkt i Tangens (2009)

argument om at et lite mindretalls vilje ofte blir retningsgivende for de idrettspolitiske beslutningene i Norge. Dette styrkes av funnet vårt om at en tredel av idrettslagene i Nordland som er til stede på idrettskretstinget, har deltatt to eller flere ganger. Det er altså mange av de samme idrettslagene som deltar år etter år i perioden 2016-2022. Dette underbygger argumenter om at norske idrettsorganisasjoner preges av demokratimangel (Tangen, 2009; Enjolras & Waldahl, 2009; Hompland & Lorentzen, 2011; Stenling et al., 2023).

H6: Idrettslag fra byer deltar oftere på idrettskretstinget enn idrettslag fra bygder

Den kvantitative innholdsanalysen av protokollene (tabell 5) viser at idrettslagenes geografiske tilhørighet (region) ikke har betydning for deltakelse på idrettskretstinget. Gjennomsnittlig har 3.8 prosent av idrettslag i Salten, 4.2 prosent av idrettslag i Lofoten, 3.5 prosent av idrettslag i Vesterålen og 3 prosent av idrettslag på Helgeland deltatt på de fire siste idrettskretstingene. Kun én region skiller seg ut i denne sammenheng: Ofoten med 0.4 prosent deltakelse blant idrettslag (tabell 5). Variabelen *region* er heller ikke signifikant i regresjonsanalysen (tabell 6), noe som medfører at vi forkaster hypotesen (H6) om at idrettslag fra byer deltar oftere enn idrettslag fra bygder på idrettskretstinget.

Resultatene fra spørreundersøkelsen og innholdsanalysen av protokollene viser at idrettskretsen har et stort potensial når det kommer til å øke oppslutningen på tinget. Wollebæk et al. (2000) viser til at 85 prosent av medlemmene i organisert idrett mener idrettsdemokratiet er viktig, men kun 49 prosent er tilfredse med hvordan det fungerer i praksis. Dette tyder på et misforhold mellom demokrati som verdi og demokrati som realitet i norsk idrett (Tangen, 2009). I spørreundersøkelsens fritekstsvare er det også noen respondenter som gir uttrykk for at de ikke er fornøyde med idrettskretsens praksiser. På spørsmål om hvordan idrettskretstinget kan videreutvikles for å bli en mer relevant arena med større oppslutning, svarer flere styreledere at man må sørge for å prioritere arbeid utenfor byene: *‘Sørg for at idrettskretsen ikke kun blir en krets for Bodø og de større sentrene’*. Slike oppfatninger samsvarer med andre analyser (Boknerud, 2019) som viser at idrettslag som holder til i byer i større grad prioriterer institusjonelle relasjoner med for eksempel idrettskretsen.

Avslutning

Med utgangspunkt i den nye sammensetningen av representanter på Idrettstinget (NIF, 2023a), har vi undersøkt idrettspolitisk deltakelse på regionalt nivå. Konkret har vi utforsket hvem som deltar og hva som påvirker interessen for deltakelse på idrettskretsting. Empirisk har vi studert dette gjennom spørreskjemadata om deltakelse på Nordland idrettskretssting, kombinert med kvantitativ innholdsanalyse av protokollene fra Nordland idrettskretsting 2016-2022.

Resultatene viser at bare 8.1 prosent av idrettslagene i regionen har deltatt på idrettskretstinget i perioden 2016-2022. Årlig ligger den prosentmessige deltakelsen på mellom 2.3 og 4 prosent blant fylkets idrettslag. I spørreundersøkelsen svarer 10.6 prosent at de selv har deltatt på idrettskretstinget. Blant respondentene som har deltatt på Nordland idrettskretsting er det 51.4 prosent som innehar styreverv i lokale idrettslag. Det er generelt små kjønns- og aldersforskjeller blant idrettslagenes delegater på idrettskretstinget. På klubbnivå viser resultatene at det særlig er mellomstore og store idrettslag som deltar på idrettskretstinget, mens små idrettslag er underrepresentert.

Det er tre faktorer som påvirker respondentenes interesse for å delta på idrettskretstinget: (1) idrettslagets størrelse, (2) interesse for idrettspolitikk og (3) å inneha tillitsverv i idretten. Det å være medlem av et stort idrettslag påvirker interesse for deltakelse på idrettskretstinget positivt. Det samme gjør det å ha interesse for idrettspolitikk. Regresjonsanalysen viser derimot at det å inneha tillitsverv i idrettslag påvirker interesse for deltakelse på idrettskretstinget negativt. I fritekstsvarene fra spørreundersøkelsen utdyper flere at de heller søker støtte hos særforbund, og at de prioriterer aktivitet fremfor politisk engasjement; de tillitsvalgte i idrettslagene vektlegger drift og aktivitet over institusjonelle relasjoner og idrettspolitikk.

Lav deltakelse fra idrettslag på idrettskretstinget, og den negative sammenhengen mellom å inneha tillitsverv og å være interessert i å delta på idrettskretstinget, indikerer at det er behov for tiltak som styrker regionalt idrettspolitisk engasjement. Samtidig skaper endringene i representanttallet idrettskretsene seg imellom på Idrettstinget, muligheter for at små idrettskretser får større representasjon i nasjonal idrettspolitikk (NIF, 2023b). Dette kan få ringvirkninger videre ned i organisasjonslinja. Resultatene i denne studien viser at idrettskretsen oppleves som lite relevant for mange idrettslag. Dersom endringen i NIFs tingsammenset-

ning skal oppfylle sitt formål om å sikre flere representanter med verv i lokalidrett og god geografisk spredning, er det nødvendig å styrke det regionale idrettspolitiske engasjementet. Det krever at idrettskretsene tar grep for å tydeliggjøre sin egen relevans, og for å sikre at idrettskretstinget blir en attraktiv idrettspolitisk møteplass for både små og store idrettslag. Fritekstsvarene fra spørreundersøkelsen indikerer at en tydeliggjøring av anleggspolitiske saker, særlig i rurale områder, vil være viktig for å øke det regionale idrettspolitiske engasjementet.

Referanser

- Balduck, A. L., Lucidarme, S., Marlier, M., & Willem, A. (2015). Organizational Capacity and Organizational Ambition in Nonprofit and Voluntary Sports Clubs. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 26(5). <https://doi.org/10.1007/s11266-014-9502-x>
- Bergsgard, N. A. (2017). Spillet om idrettsanleggene – hvilke ressurser er virksomme i lokale anleggsprosesser? *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(2), 171-187. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2017-02-05>
- Bergsgard, N. A. & Rommetvedt, H. (2006). Sport and Politics: The Case of Norway. *International Review for the Sociology of Sport*, 41(1), 7-27. <https://doi-org.ezproxy.nord.no/10.1177/1012690206073146>
- Bodemar, A. (2022). The balancing act of conformity: aspiring leaders' response to managerial pressure. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 26(6), 1095-1112. <https://doi.org/10.1080/17430437.2022.2115363>
- Boknerud, S. (2019). *Daglig ledelse av idrettslag: prioritering av arbeidsoppgaver og underliggende logikker* [Masteroppgave, Høgskolen i Innlandet]. Brage. <https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/2634340/Bonkerud.PDF?sequence=1&isAllowed=y>
- Elling, A., Hovden, J. & Knoppers, A. (2020). *Gender diversity in European Sport Governance*. Routledge.
- Enjolras, B. & Waldahl, R.H. (2009). *Idrettsdemokratiet – makt og styring i idretten*. Akilles.
- Fasting, K. & Sisjord, M. K. (2019). Norway: Gender, Governance and the Impact of Quota Regulations. I A. Elling, J. Hovden & A. Knoppers (Red.), *Gender Diversity in European Sport Governance*. Routledge.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hafstad, E. (2017). *Hva gjør idrettskretsen? En kvalitativ casestudie av to idrettskretser og fire særkretser og deres forståelse av idrettskretsens rolle* [Masteroppgave, Norges idrettshøgskole]. Brage. https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/bitstream/handle/11250/2447038/Masteroppgave%202017%20Elisabeth%20Hafstad_PP.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hanstad, D. V. (2019). *Organisasjon og lederskap i idretten*. Fagbokforlaget.

- Hedenborg, S. & Norberg, J. R. (2019). Sweden: A gender perspective on sport governance. I A. Elling, J. Hovden & A. Knoppers (2020). *Gender diversity in European Sport Governance* (s.141-153). Routledge.
- Hjelm, J. (2018). Ideellt arbete och föreningsdemokrati: Det demokratiska ledarskapets krav och utmaningar i IF Stoor – en fallstudie. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 9, 45-85. https://sportstudies.org/wp-content/uploads/2018/05/045-085_vol_9_2018_hjelm.pdf
- Hompland, A. & Lorentzen, H. (2011). Et regime i oppløsning. I D. V. Hanstad, G. Breivik, M. Sisjord & H. Skaset (Red.), *Norsk idrett. Indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles.
- Hovden, J. (1999). Når kvinner blir sand i maskineriet. Kjønn, interaksjon og makt i idrettspolitiske beslutningsprosesser. *Sosiologisk Tidsskrift* 7(3).
- Hovden, J. (2012). Discourses and strategies for the inclusion of women in sport – the case of Norway. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 15(3), 287-301. <https://doi.org/10.1080/17430437.2012.653201>
- Johannessen, M. H. (2006). *Organisasjon og sivilsamfunn i endring. En sosiologisk studie av Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité's indre liv og dets rolle i samfunnet* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO Vitenarkiv. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15597/organisasjon.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Norges idrettsforbund (2018, oktober). *Retningslinjer for samarbeidet på kompetanseområdet mellom NIF, særforbundene og idrettskretsene*. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/4b356ade11424d678c824caa235e66e7/retningslinjer-for-samarbeidet-pa-kompetanseområdet-pr-oktober-2018.pdf>
- Norges idrettsforbund (2020, 1. oktober). *Nøkkeltall - Rapport 2019*. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/20201001-nokkeltallsrapport-2019.pdf>
- Norges idrettsforbund (2022). *Idrettstingets sammensetning og representantfordeling – høringsdokument*. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/01df862aaebf49eb94126e0f4daddb50/horingsdokument-tings sammensetning-21-mai-2022.pdf>
- Norges idrettsforbund (2023a). *Idrettstinget 2023 Bergen 2-4 Juni - Saksdokumenter*. https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9fd3ad23b5094f4099f621e788357595/saksdokumenter_idrettstinget-2023_med-lenker-i-dokument-3.pdf
- Norges idrettsforbund (2023b, 3. juni). *Norsk idrett innfører nye regler på sammensetninger av Idrettstinget*. <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/2023/norsk-idrett-innforer-nye-regler-pa-sammensetningen-av-idrettstinget/>
- Nordland idrettskrets. (u. å.) *Anleggspolitisk plan for Nordland idrettskrets 2019 – 2022*. <https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/nordland-idrettskrets/dokumenter/anlegg/anleggspolitisk-plan-for-nordland-idrettskrets-2019-2022-siste.pdf>
- Nordland idrettskrets. (2016) *Protokoll fra Idrettskretstinget 2016*.
- Nordland idrettskrets. (2018) *Protokoll fra Idrettskretstinget 2018*.
- Nordland idrettskrets. (2020) *Protokoll fra Idrettskretstinget 2020*.

- Nordland idrettskrets (2021). *Årsrapport 2021 Nordland idrettskrets*. <https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/nordland-idrettskrets/dokumenter/kretsting-2022/arsrapport-2021.pdf>
- Nordland idrettskrets (2022). *Protokoll fra Idrettskretstinget 2022*.
- Næss, H. E. & Hanssen, T. E. (2023). 'The only person you can delegate tasks to is yourself': Leadership challenges and turnover in national federations of sport. *Scandinavian Sports Studies Forum*, 14, 1-27. <https://sportstudies.org/wp-content/uploads/2023/03/sss-vol-14-2023-p1-27-naess-hanssen.pdf>
- Piggot, L. V. (2021). Gender Policy in Sport Governance: A Comparison of Norway and England. I A. Tjønnndal (Red.), *Idrett, kjønn og ledelse: Festskrift til Jorid Hovden* (s. 323-342). Fagbokforlaget.
- Sam, M. P., & Ronglan, L. T. (2018). Building sport policy's legitimacy in Norway and New Zealand. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(5), 550-571. <https://doi-org.ezproxy.nord.no/10.1177/1012690216671515>
- Sisjord, M.-K., Fasting, K. & Sand, T.S. (2017). The impact of gender quotas in leadership in Norwegian organised sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 9(3), 505-519. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19406940.2017.1287761>
- Skaset, H. B. (2004, 16. mars). NIF må ut av toppidretten. *Dagbladet, kultur*. <https://www.dagbladet.no/kultur/nif-ma-ut-av-toppidretten/65953177>
- Skille, E. Å. (2011). Sport for all in Scandinavia: sport policy and participation in Norway, Sweden and Denmark. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(3), 327-339. <https://doi.org/10.1080/19406940.2011.596153>
- Skille, E. Å. (2015). Community and sport in Norway: between state sport policy and local sport clubs. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(4), 505-518. <https://doi.org/10.1080/19406940.2014.940998>
- Skille, E. Å., Hanstad, D. V, Svensgaard, M., Lien, G, Bugge, C. (2021). Lokale aktivitetsmidler - Implementering av den statlige idrettspolitikken. *Norsk sosiologisk tidsskrift* 5(4), 1-17. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2021-04-06>
- Skille, E.Å., Fahlén, J., Stenling, C. & Strittmatter, A.M. (2021). DØRVAKTER TIL SÆRFORBUNDSSTYRER – valkomitérepresentanters syn på selskjsjonskriterier og kjønnsbalanse. I A. Tjønnndal (Red.). *Idrett, kjønn og ledelse – Festskrift til Jorid Hovden* (s.306-322). Fagbokforlaget.
- Skille, E. Å. & Säfvenbom, R. (2011). Sport policy in Norway. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(2), 289-299. <https://doi.org/10.1080/19406940.2010.547867>
- Sogn, H. E. (2023). *Spilletts gang!: En institusjonell etnografisk undersøkelse om kjønn, makt og styring i idrettsorganisasjonen i Norge* [Doktorgradsavhandling, Norges idrettshøgskole]. Brage. <https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/handle/11250/3058255>
- Stenling, C., Fahlén, J., Strittmatter, A.-M., & Skille, E. Å. (2023). The meaning of democracy in an era of good governance: Views of representation and their implications for board composition. *International Review for the Sociology of Sport*, 58(1), 108-125. <https://doi.org/10.1177/10126902221088127>
- Strittmatter, A-M. & Skille, E. Å. (2017). Boosting youth sport? Implementation of Norwegian youth sport policy through the 2016 Lillehammer Winter Youth

- Olympic Games. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 20(1), 144-160. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1124568>
- Tangen, J. O. (2009). *Forskning på demokrati og makt i den frivillige idretten i Norge – noen refleksjoner*. <http://idrottsforum.org/articles/tangen/tangen091111.pdf>
- Waldahl, R. H. & Skille, E. Å. (2016). Youth co-determination in Norwegian sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 135-150. <https://doi.org/10.1080/19406940.2014.937736>
- Wicker, P. & Breuer, C. (2011). Scarcity of resources in German non-profit sport clubs. *Sport Management Review*, 14(2), 188-201. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2010.09.001>
- Wicker, P. & Breuer, C. (2013). Understanding the Importance of Organizational Resources to Explain Organizational Problems: Evidence from Nonprofit Sport Clubs in Germany. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 24(2), 461-484. <https://doi.org/10.1007/s11266-012-9272-2>
- Wollebæk, D. Selle, P. & Lorentzen, H. (2000). *Frivillig innsats: sosial integrasjon, demokrati og økonomi*. Bergen: Fagbokforlaget.

